

“Mijn wereld stortte in”

Een kwalitatief-empirisch onderzoek naar de interpretatiecrisis van patiënten met een ongeneeslijke vorm van kanker

Egbert van Dalen MA

Deze promotiestudie aan de Radboud Universiteit (leerstoel empirische religiewetenschap) heeft als doel om nieuwe theorie te ontwikkelen over de interpretatiecrisis van religieuze en niet-religieuze patiënten met een vorm van kanker die niet meer te genezen is. Contingente gebeurtenissen treffen iemand onverwacht en worden geïnterpreteerd vanuit het besef dat ze ook *niet* gebeurd hadden kunnen zijn. Ze roepen de vraag op: *‘Waarom moest mij dit overkomen?’*

Gekozen is voor een kwalitatief onderzoek. In samenwerking met de afdeling Oncologie van het RadboudUmc zijn 54 patiënten geworven. De interviews zijn met behulp van software (Atlas.ti) gecodeerd volgens de methode van de constante vergelijking. Dit houdt in dat men in een eerste ronde alle betekenisvolle uitspraken open codeert, zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke formulering (bijvoorbeeld de code ‘Bezorgd om gezin’, of ‘Oorzaak ziekte: luchtvervuiling’). Daarna worden deze – meer dan duizend – eerste codes thematisch gegroepeerd, steeds abstracter geordend, herbenoemd en in wisselwerking met bestaande theorieën verdiept, tot uiteindelijk – het onbruikbare wegsnoeiend – een logisch samenhangend theoretisch geheel tot stand is gekomen.

Op basis van de onderzoeksresultaten worden drie interpretatiewijzen onderscheiden: de causale verklaring (1), de narratieve duiding van de ziekte als een ervaring van tragiek (2), en de onverwachte opening in de interpretatiecrisis (3). In het eerste hoofdstuk wordt uitvoerig geanalyseerd hoe de respondenten pogen om het ontstaan van hun ziekte rationeel te verklaren. Deze poging om de ziekte als iets normaal en verklaarbaars te interpreteren, blijkt om uiteenlopende redenen nauwelijks zekerheid te bieden. Hier komen ook het thema schuld en verschillende betekenissen van toeval ter sprake. In de twee volgende hoofdstukken wordt geanalyseerd hoe de ziekte als ervaring van tragiek wordt geïnterpreteerd, met een individuele, sociale en religieuze dimensie. In de ervaring van tragiek ziet het machteloze individu zich gesteld tegenover de verwoestende machten van het bestaan. De respondenten vertellen hoe het fundament onder hun leven wordt weggetrokken en hun wereld (van betekenissen) instort. In het laatste hoofdstuk wordt geanalyseerd hoe men openingen in de interpretatiecrisis poogt te creëren met interpretaties die niet logisch verklaarbaar zijn. Iets onverwachts waar men op stuit, wordt associatief geïnterpreteerd als een geschenk met een bijzondere betekenis. Dat kan iets heel gewoons zijn (een dag dat men zich ineens veel beter voelt), maar ook een bijzondere religieuze, of spirituele ervaring, zoals een heldere droom. Ook kan men de ziekte interpreteren als deel van een hoger plan, dat het verstand te boven gaat, of als een persoonlijk leerproces. Dit kan ertoe leiden dat men het leven met de ziekte accepteert.

De afronding van de promotie wordt verwacht eind 2018. De promotoren zijn prof. dr. C. Hermans en prof. dr. G. Wiegers; copromotor is dr. M. Scherer-Rath.

Email: EvanDalen@ftr.ru.nl